

Uppdrag: Ökad jämställdhet och trygghet på Wisbygymnasiets yrkesprogram och på Wisbygymnasiet i stort

Bakgrund

Behovet av jämställt söktryck och ökad trygghet inom Wisbygymnasiets yrkesprogram

Valet av gymnasieutbildning utgör en viktig grund för individens framtida yrkesliv och påverkar samhällsutvecklingen i stort. Traditionellt sett har yrkesprogrammen präglats av en tydlig könssegregering, där vissa program har dominerats av pojkar och andra av flickor. Denna uppdelning återspeglar inte enbart individernas intressen och kompetenser utan påverkas också i hög grad av könsstereotyper och normer kring vilka yrken som anses vara lämpliga för respektive kön. För att säkerställa att utbildningsval baseras på elevens intressen och styrkor, snarare än på begränsande normer och socioekonomisk bakgrund är det centralt att arbeta för en mer jämställd könsfördelning i söktrycket till Wisbygymnasiets yrkesprogram. En mer balanserad könsfördelning bidrar inte bara till att öka elevernas möjligheter, utan är också en viktig beståndsdel i att motverka en segregerad arbetsmarknad och skapa bättre förutsättningar för framtida tillväxt och inkludering.

I ett regionalt utvecklingsperspektiv är det därför av stor betydelse att systematiskt analysera könsbalansen i utbildningsvalen och hur den påverkar elevernas upplevelse av trygghet och tillhörighet under sin gymnasietid. Forskning visar att elever som tillhör ett underrepresenterat kön i ett program ofta upplever en ökad grad av otrygghet, vilket kan bero på upplevelser av att vara i minoritet, social isolering och i vissa fall exkluderande jargong. Denna typ av otrygghet kan påverka elevens förutsättningar att ta till sig undervisningen, vilket i sin tur kan leda till lägre studieresultat och minskad trivsel i skolmiljön. Detta är en utmaning som kan få långsiktiga konsekvenser både på individnivå och i ett bredare samhällsperspektiv.

För att möta dessa utmaningar krävs ett systematiskt arbete med att förstå de bakomliggande orsakerna till könssegregering i utbildningsvalen, och hur dessa val påverkar elevernas trygghet. Det handlar både om att arbeta normkritiskt för att förändra attityder och om att skapa inkluderande utbildningsmiljöer som aktivt främjar lika villkor för alla elever, oavsett kön eller bakgrund. Uppföljning av könsfördelning, trygghet och studieresultat måste utgöra en central del av detta arbete för att kunna identifiera vilka insatser som är mest verkningsfulla och för att säkerställa att skolans verksamhet utvecklas i linje med långsiktiga mål om jämlikhet och trygghet.

Trygghetens betydelse för studieresultat och välmående

Trygghet är en av de grundläggande förutsättningarna för att skapa en god lärmiljö och god genomströmning. När elever upplever en trygg och inkluderande miljö minskar risken för stressrelaterade problem, psykisk ohälsa och bristande motivation. Trygga elever har bättre förutsättningar att delta aktivt i undervisningen, vilket är en avgörande faktor för att de ska kunna nå sina akademiska mål och utvecklas på ett positivt sätt under sin skoltid. I motsats till detta visar studier att otrygghet kan leda till koncentrationssvårigheter, högre frånvaro och, i de allvarligaste fallen, till avhopp från utbildningen.

För elever som befinner sig i miljöer där de är i minoritet på grund av kön eller andra faktorer kan otrygghet förstärkas av socialt utanförskap eller en exkluderande jargong. Det är därför nödvändigt att

säkerställa att skolans arbete med trygghet inte bara riktar sig till majoritetsgruppen utan omfattar alla elever och tar hänsyn till deras specifika behov och förutsättningar. Genom att arbeta systematiskt med trygghet och inkludering i hela skolmiljön kan skolan skapa förutsättningar för att samtliga elever ska känna sig respekterade och delaktiga i sin utbildning. Detta är en förutsättning för att eleverna ska kunna utvecklas både socialt och kunskapsmässigt, vilket i sin tur stärker skolans möjligheter att nå sina övergripande mål.

Kopplingen till samhällsperspektivet

En könssegregerad utbildningsstruktur bidrar till att befästa traditionella föreställningar om vilka yrken som är tillgängliga för respektive kön, vilket påverkar inte bara arbetsmarknadens utformning utan också samhällets totala tillväxtpotential. Att arbeta för en mer jämställd utbildningsmiljö är därför inte enbart en fråga om att säkerställa lika möjligheter för enskilda elever, utan också om att skapa en arbetsmarknad som bättre kan möta framtidens kompetensbehov. Ett mer jämställt söktryck till yrkesprogrammen skulle inte bara öppna upp fler karriärmöjligheter för eleverna, utan också bidra till att motverka den snedfördelning av män och kvinnor inom olika sektorer som idag präglar svensk arbetsmarknad.

Att främja jämställdhet och trygghet i gymnasieutbildningen är därför av stor vikt för att långsiktigt säkerställa en mer inkluderande arbetsmarknad och ett mer dynamiskt samhälle. Skolan är en central arena för att forma framtidens samhällsmedborgare, och genom att ge eleverna möjlighet att utforska sina intressen och styrkor, utan att begränsas av könsroller eller normer, kan vi bidra till att förändra attityder och normer som annars riskerar att befästa ojämlikheter i hela samhället.

Ett integrerat perspektiv på könsbalans och trygghet

För att skapa en mer inkluderande och jämställd gymnasieskola behöver vi förstå hur könsfördelning och trygghet samverkar. En systematisk analys av historiska söksiffror till yrkesprogrammen, i kombination med trygghetsmätningar och kvalitativa intervjuer, kan ge insikter om var de största utmaningarna ligger och vilka insatser som krävs. Det är också viktigt att utsedd utredare och Wisbygymnasiet inte enbart fokuserar på att öka andelen elever av underrepresenterat kön på vissa program, utan också säkerställer att dessa elever känner sig trygga och inkluderade under sin utbildning.

Genom att integrera arbetet med att främja jämställt söktryck och stärka tryggheten på programmen kan vi skapa en mer inkluderande utbildningsmiljö som ger alla elever, oavsett kön, förutsättningar att trivas och nå sin fulla potential. En sådan strategi är avgörande för att stärka skolans förmåga att bidra till en positiv samhällsutveckling och rusta framtidens generationer att möta nya utmaningar med tillit och självförtroende.

Syfte och mål

Uppdraget syftar till att stärka gotlänningars valkompetens till gymnasial utbildning, minska könssegregationen på Wisbygymnasiets yrkesprogram, analysera sambandet mellan könsfördelning och upplevd trygghet inom yrkesprogrammen, samt att identifiera de generella faktorer som påverkar trygghet på skolan i stort.

Målet är att skapa en djupare förståelse för trygghetsfrågornas komplexitet genom att använda både kvantitativa och kvalitativa metoder och att utveckla nya strategier som främjar både jämställdhet och ökad trygghet för samtliga elever.

Uppdrag:

1. Kartläggning av historiska söksiffror och könsfördelning:

Utsedd utredare ska i samverkan med Wisbygymnasiet sammanställa och analysera historiska söksiffror (de senaste 5–10 åren) för samtliga yrkesprogram med fokus på könsfördelning. Syftet är att identifiera mönster och trender i söktryck och inskrivning per kön.

2. Identifiering av ojämn könsbalans och samband med trygghet på yrkesprogrammen:

Genomföra en analys av programmens könsfördelning i relation till resultat från skolenkäter eller andra mätningar av elevernas upplevda trygghet. Syftet är att identifiera om det finns ett samband mellan ojämn könsfördelning och högre nivåer av upplevd otrygghet, särskilt bland tjejer.

3. Övergripande analys av tryggheten på skolan:

Genomföra en bredare analys av trygghetsituationen på skolan som helhet, oavsett könsfördelning, för att förstå vilka faktorer som påverkar tryggheten för olika elevgrupper. Analysen ska omfatta såväl **kvantitativa data** (exempelvis från skolenkäter, närvarostatistik och incidentrapporter) som **kvalitativa data** från fokusgrupper och intervjuer med elever, lärare, studie- och yrkesvägledare samt rektorer. Detta syftar till att ge en mer nyanserad bild av trygghetens komplexitet och fånga upp olika perspektiv på hur tryggheten kan förbättras.

4. Redogörelse för genomförda aktiviteter för att påverka könsbalans och trygghet:

Redogör för eventuella aktiviteter och initiativ som genomförts för att minska könsskillnaderna i söktryck och inskrivning, samt aktiviteter för att stärka tryggheten för underrepresenterade grupper, som till exempel mentorskap, normkritisk utbildning eller insatser på APL-platser. Redogörelsen bör även inkludera tidigare insatser som har haft som mål att stärka tryggheten på skolan i stort, oavsett kön.

5. Utvärdering av genomförda insatser:

Utvärdera effekterna av dessa aktiviteter. Har de lett till en mer jämställd könsfördelning på yrkesprogrammen? Har de haft någon inverkan på upplevd trygghet bland eleverna generellt? Vad säger eleverna, lärarna och övrig skolpersonal om resultaten? Om inte, vad kan förbättras?

6. Förslag på åtgärder för ökad trygghet och jämställdhet:

Vid behov ska utredaren, tillsammans med Wisbygymnasiet, föreslå nya eller justerade åtgärder för att skapa ett mer jämställt söktryck och en tryggare miljö på de berörda programmen och på skolan som helhet. Förslagen bör inkludera konkreta åtgärder för att stärka tryggheten för underrepresenterade grupper samt generella insatser för att främja trygghet i hela skolmiljön.

Tidsram:

Uppdraget ska redovisas skriftligt till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden senast den 4 juni.

Metod:

För att säkerställa en djup och omfattande analys ska en kombination av kvantitativa och kvalitativa metoder användas:

- **Kvantitativa data:** Analys av historiska söksiffror, skolenkäter och andra mätningar som ger en översiktlig bild av könsfördelning och trygghet.
- **Kvalitativa data:** Intervjuer och fokusgrupper med elever, lärare, SYV och rektorer för att få en djupare förståelse av hur tryggheten upplevs och vad som kan göras för att förbättra den.

Ansvarig:

Rektor på Wisbygymnasiet ansvarar för genomförandet av uppdraget i samverkan med utsedd utredare, pedagoger på Wisbygymnasiets yrkesprogram och studie- och yrkesvägledare på Wisbygymnasiet.